

MARGINAAAL

In ons land en elders verdiepen beoefenaren van de sociale wetenschappen zich vaak en intensief in het leven van tal van verenigingen, die in de samenleving zijn aan te treffen. Afstand tussen leiding en leden, samenspel van kern- en randleden, verenigingsmoeheid, doublures en doelstellingen, weinig ontsnapt aan de aandacht. Het is in dit licht bezien wel opmerkelijk dat het eigen verenigingsleven, althans in Nederland, weinig onderzoeksbelangstelling weet op te wekken. Er wordt druk bezonnen en gereorganiseerd, maar veelal meer op basis van opvattingen dan van feiten. Dit marginaal wil illustreren, dat een in de discussie betrekken van de feiten steeds meer noodzakelijk wordt. Uitgangspunt is daarbij niet, dat het contact tussen de beoefenaren van de sociale wetenschappen de aanwezigheid van een gestroomlijnd, actief en alomvattend verenigingsleven vereist. Uitgangspunt is wel, dat goed functionerende verenigingen, die overlappingsen en energieverlies tot een minimum beperken, een niet onbelangrijke stimulans kunnen betekenen voor een optimale ontwikkeling van de beoefening van de betrokken wetenschappen, zeker nu post-graduate training, uitwisseling van specialistische informatie e.d. steeds meer mede tot de verantwoordelijkheden van deze verenigingen gaan behoren.

Voor dit doel zijn eens de VSWO-jaarboekjes van 1961, 1964 en 1965 — een betrekkelijk willekeurige greep — naast elkaar gelegd. Wat de lidmaatschappen van een aantal verenigingen e.d. aangaat met als resultaat:

TABEL 1. Aantal leden per vereniging

	1961	1964	1965
1. Ned. Sociol. Vereniging	693	659	612
2. Verg. v. Soc. Wet. Onderzoekers (incl. buitengew. en asp.-leden)	288	279	293
3. Verg. v. Demografie	169	194	195
4. Studiegr. v. Planol. onderz.	60	97	96
totaal aantal lidmaatsch.	1210	1229	1196
totaal aantal betrokken personen	972	935	902

Een slinkend aantal personen zorgt dus voor een eerst groeiend en vervolgens dalend aantal lidmaatschappen. Het aantal 'cumulatoren' met twee of meer lidmaatschappen is niet te verwaarlozen. Een tweede punt is de organisatie-graad. Het aantal afgestudeerden in de sociale wetenschappen is aanzienlijk (sociologie plus pol. wetenschappen alleen al ca. 2000), en groeit gestadig. De vermindering van het aantal bij de vier genoemde organisaties betrokken personen brengt, in dit licht gezien, de 'nihilisten' steeds duidelijker naar voren. Waarbij uiteraard zowel cumulatoren als nihilisten relatieve grootheden zijn, vooral omdat er nog wel meer verenigingen de sociale wetenschapper tot hun recruteringssterrein rekenen.

Ook de ligging van de meervoudige lidmaatschappen vraagt de aandacht. De volgende tabellen geven deze voor de twee grootste verenigingen, waarbij commentaar met een gerust hart aan de lezer kan worden overgelaten.

TABEL 2. N.S.V. naar enkelvoudig en gecumuleerd lidmaatschap

	1961	1964	1965
1. alleen N.S.V.	538	477	430
2. ook V.S.W.O.	120	140	141
3. ook V.v.D.	58	64	62
4. ook S.P.O.	20	30	26

TABEL 3. V.S.W.O. naar enkelvoudig en gecumuleerd lidmaatschap

	1961	1964	1965
1. alleen V.S.W.O.	138	98	107
2. ook N.S.V.	120	140	141
3. ook V.v.D.	43	46	47
4. ook S.P.O.	35	55	54

Een illustratie vereist geen conclusies, kan echter wel vragen oproepen. Waarom zijn bijv. de ledentallen juist zo, en niet anders? Voelen de 'nihilisten' zich niet aangesproken, of profiteren zij ook zonder lidmaatschap ruimschoots van de activiteiten der betrokken verenigingen? Wat is het antwoord van de verenigingen op de 'cumulatoren?' Wordt de vervlechting van lidmaatschappen bijv. voldoende opgevangen door een nauwere samenwerking op bestuursniveau? De research-hand kon wel eens aanzienlijk vaker in eigen verenigings-boezem gestoken moeten worden.

H. A. B.